

Mi lett a Margitszigetből

— Az Est tudósítójától. —

Az Alsómargitsziget budai partjához közel, már állványaitól megsza-
baditva áll az a modern barokk-
épület, a melyet igazgatósági pa-
lota néven arra a célra kezdtek épí-
teni a Margitsziget boldog reményü
idejében, hogy ott nyitják meg az
ideiglenes játékbankot. Az épületnek
tornyára most rakják fel a réztetőt,
hogy a nyári napfényben ragyogva,
messziről csábitsa a nyerni akaró-
kat... Illetőleg játékról most már
ebben az épületben nem lehet szó,
vagy legalább is nem a Margitsziget
vállalkozóinak számlájára való já-
tékról. Hogy a margitszigeti játék-
bankot nem engedélyezték, ez a
most elkészült pompás épület tulaj-
donképpen céltalanul fehérlik a zöld
bokrok között. Ez az igazgatósági
épület közel *háromszázhatvan ezer ko-
ronába* kerül majd, mire elkészül.
A szerződés értelmében az építési
költség felét a Margitszigeti Gyógy-
fürdő Részvénytársaság, másik felét
az Általános Forgalmi Részvénytár-
saság, ez a szegény élőhalott, tar-
tozna viselni.

Az Általános Forgalmi az ere-
deti megállapodások szerint joga
volna ezt az épületet az *idei esztendő
végéig kaszinónak használni*, mert a
tervek szerint csak jövő évre készült
volna el a végleges nagy játékká-
szinó palotája, a melyet, ha a bot-
rány közbe nem jön, tavaly őszszel
kezdtek volna építeni. Minthogy
azonban a különböző jutalékok és
kijárási díjak az Általános Forgalmi
vagyonát elvitték, ennek az igazga-
tósági épületnek fele építési költsé-
gét, az eddig kiutalt összegeknek fe-
lét, *száztízezer koronát* alig tudja
vagy akarja megfizetni. A margit-
szigeti részvénytársaság most ezt az

összeget is, valamint egyéb követeléseit perli a Forgalmi.

Az elhagyott palota.

Julius elsején elkészülve és telje-
sen berendezve áll majd az igaz-
gatósági épület, kaszinóteremmel
benne. Hogy aztán mire fog szol-
gálni ez a réztetejű, szép fehér ház,
az nagy kérdés. Minthogy az eredeti
megállapodások szerint a Forgalmi
és a Margitszigeti Részvénytársaság
kaszinó céljaira épített ezt a pala-
tát, a Margitszigeti Részvénytársaság
mindenáron azon igyekszik, hogy
*eredeti rendeltetéséhez hiven használ-
kassa* jel, mert különben nem perel-
heti az építési költségből neki járó
fele összeget a Forgalmi Részvény-
társaságtól. Ezért azon igyekeznek,
hogy valami fővárosi klub nyári
helyisége gyanánt adhassák bérbe.
Próbálkoztak az Országos Kaszinó-
val, a Hungária Clubbal, sőt meg-
hallgatták a Lipótvárosi Társaskör
ajánlatát is. Komoly válasz, komoly
üzleti ajánlat azonban nem érkezett

a nemsokára elkészülő palota bér-
letére. Illetékes körökben most az
az eszme merült fel, hogy *induljon
meg az előkelő budapesti kaszinók
tagjai körében egy társadalmi moz-*

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző

Cím *Mi lett a Margitszigetből*

Forrás: *Esti ujság*

Bp.

1914 1/8

(Helv.)

(Köt.)

galom, alakítsanak egy »Margitszi-
geti Kaszinót», vegyék bérbe a friss
épületet, mellette tennispályát, eset-
leg csónakházat; kártyázhatnak is
ott, ha akarnak és a pompás új
épület nem lesz elhagyatott. Ez a
terv azonban egyelőre még csak
jó ötlet és semmi más.

Elfogyott a pénz.

A sziget bérlőinek bonyolult
anyagi viszonyaiban egyébként nem-
sokára alighanem jótékony rázkód-
tatás fog bekövetkezni. A Margit-
szigeti Gyógyfürdő Részvénytár-
saságnak elfogyott a pénze és már most
a következő napokban úgy áll a
helyzet, hogy a *sziget jövedelméből*
fedezhetik csak a kiadásokat. Hogy
ezt meddig bírják, az nagy kérdés.
Az Általános Forgalmi nem fizet a
gyógyfürdő részvénytársaságnak,
tartozik neki körülbelül *százhuszon-
ötezer* korona bérösszeggel és *ötven-
ezer* koronára rugó mindenféle el-
számolás alatt levő pénzekkel, azon-
kívül az igazgatósági épület építési
költségeiből a Walla-cégnek eddig
kiutalt összeg felével, *száztízezer* ko-
ronával.

A Margitszigeti Gyógyfürdő
Részvénytársaság négy millió korona
részvénytőkéjéből befizettek két

Osztályozás

Tárgy

712.21

Hely

Margitsziget

Idő

"1914"

Személy

millió négyszázezer koronát. Ebből
két millió százezer koronát elköltöt-
tek a Margitszigetbe való különböző
befektetésekre, *háromszázezer* ko-
rona pedig a Magyar Banknál fek-
szik, a melyhez a bank nem enged
hozzányulni, mert ez a biztosítéka
annak a négyszázezer korona *kaució-
nak*, a mit a bank tett le a Köz-
munkatanácsnál a részvénytársaság
helyett. Folyósítható pénze egyelőre
a részvénytársaságnak nincs több.
Bekövetelhetnék a részvénytőkéből
még künnlévő *egy millió hatszázezer
koronát*, ámde a Margitsziget ügyei-
nek siralmas viszontagságai után
nem lehet a részvényesekhez fizetési
felszólítást intézni, mert senki se
hajlandó több pénzt adni és a ka-
tasztrófa rögtön bekövetkeznék. Erre
a lépésre nem is mer gondolni a rész-
vénytársaság vezetősége.

A bérleti szerződésben, a melyet
a részvénytársaság a Közmunka-
tanácscsal kötött, benne van, hogy
a részvénytársaság *hat millió köl-
csönt* vehet föl további befekteté-
sekre, *de csak akkor, ha a négy
millió részvénytőkét már teljességében
befektette*. A részvénytársaság most
azzal a kéressel járult a Közmunka-
tanácshoz, hogy, noha a részvény-
tőkéből csak két millió négyszáz-
ezret fektetett eddig be a szigetbe,
*már is felvehesse a kölcsön első rész-
letét*. A Közmunkatanács azonban

ezt a kérelmet *visszautasította*; ragaszkodik a szerződés minden pontjához.

Már most, hogy a részvénytársaság tovább bírja lélegzettel, arra csak egy mód van és pedig az, ha a Magyar Bank *folyósítaná* az ott visszatartott háromszázezer koronát. Erre azonban kevés a remény, mert a banknak akkor semmiféle fedezete nem volna a Közmunkatanácsnál letett négyszázezer korona kaucióra.

A Közmunkatanács nyugodtan nézheti a feljemenyeket. Ellenőrizi, hogy a befektetések csakugyan megtörténnek-e, a Gyógyfürdő Részvénytársaság végrehajtott munkái a szigetnek mind csak javára válhatnak és a letett kaució minden esetre ségre biztosít. Ha a válság a szigetet bérlő üzletemberek között kitör, a Közmunkatanácsot semmi kár nem éri. A feltöltési munkálatok, a melyeket a Közmunkatanács a maga pénzéből végez, nemsokára befejeződnek, *jövő évre megcsinálják a nagy körutat* a sziget körül és akkor hozzáfoghatnak *a parcellázott villatellek bérbeadásához*, a melyből biztos nagy évi jövedelemre számítanak, akármi is történik a bérlőtársaságokkal.

Kétségbeesett remények.

Érdekes, hogy a Margitsziget üzletemberei valószínűleg már rég tiszta helyzetet teremtettek volna zilált pénzügyeik közepette, esetleg a *felszámolás* se késne már sokáig, de ezek a vehemens képzelőerővel megáldott emberek még mindig *azokban a bizalmas ígéretekben* reménykednek, a miket *Jeszenszkyék* tettek nekik, a mikor a Lukács egymillió négyszázezer koronáját visszaadták nekik. Emlékezetes, hogy a Forgalmi Részvénytársaság akkor a közvetítőknek fizetett kijárási díjak megtérítését is követelte a kormánytól az egymillió négyszázezer koronán felül és csak úgy ment bele ennek az összegnek az elfogadásába, hogy

Jeszenszkyék csendes ígéretekkel biztatgatták őket. Arra tettek célzásokat, hogy a Forgalmi Részvénytársaságot a szigeten ért veszteségeiért majd *más fürdőhelyeken engedélyezendő játékbankokkal* fogják kárpótolni. És ebben reménykednek még mindig a vérmes margitszigeti üzletemberek. Az a kérdés azonban, bírják-e lélegzettel addig, míg reményeik teljesezésbe mennek.

A kertészet sorsa.

Ha a Margitsziget törzsvendégei az idén kísétnak oda, sok változást találnak ebben a gyönyörű kertben. Elsősorban is feltűnik, hogy a pázsit, a mely sűrű fákkal körülvett széles tisztásokon eddig egyik fő gyönyörűsége volt a szigetnek, most *csodálatosan el van hanyagolva*. Egyenetlenül, hol hosszúra eresztve, hol egészen kikopva, teli gazzal, lapulevelekkel, mindenféle mezei virágokkal terjeng a fü. Ez az új uralom takarékosági rendszere, a mely a

közvetítőknek kidobott milliókat a sziget kertjén akarja megspórolni. A pázsitot eddig már kora tavasszal elkezdték kaszálni, rövidre, egyenletesre vágták és gondozták, hogy a gaz el ne harapózzék benne. Az idén azonban a fűvet *kaszálnak hagyják meg, hogy a margitszigeti lövönat lovacskaiknak ne kelljen ő szénát pénzért vásárolni.*

Azonkívül a takarékoság jelei másban is mutatkoznak. Egyes helyeken a pázsit egészen kiszáradt, mert az idei különösen száraz tél után *nem öntözték eleget*. Kevesebb munkást szerződtek, azonkívül *nem volt elég tömlő sem* és csak most, a mikor már a szükségét belátták, szereztek be az új tömlőket.

Egyáltalán úgy látszik, hogy a kertészetben akarják megtakarítani azt a pénzt, a mit másutt elvesztettek. A százholdas szigeti terület gondozására minden évben, az idén is,

százhuszezer korona költséget irányzott elő a főkertész. Ezt az összeget kell ráfizetni a kertészet jövedelmén felül. Az igazgatóság azonban ezt a pénzt sokalta, szakértőket kérdezett meg és noha a legilletékesebb, *Petz Armin*, a tekintélyes szakember nemcsak a százhuszezer koronás költségelirányzatot tartotta szükségesnek, hanem még *százharmincezer korona befektetést* is nélkülözhetetlennek mondott, az igazgatóság másképp döntött és rábizta a sziget gondozását *Hein tájkertészre*, a ki *kilencvenezer korona* költségért elvállalta a Margitsziget gondozását, azzal az ígérettel, hogy ez az összeg is jövőre csökkenni fog.

A takarékoskodás jelei azonban már is mutatkoznak. Azokon a részekben, a melyeket még a régi rezsim ültetett be őszzel, mindenféle színekben pompáznak a drága növények, az új ültetésekben azonban már látszik az olcsóság és közönségesség. És ez az állapot még *rosszabbodni fog*. A sziget mai pompájában való fentartása folytonos gondozást és befektetést tesz szükségessé. Gyönyörű, csodaszámba menő tropikus fák és növények vannak ültetve a sziget bokrai közé és ezeket folyton ujítani kell. A bokrok már vének és elgyengültek és különösen most nehezen fogják kibírni a parti cserjék kivágása által a sziget belsejébe toluló kormot és füstöt. Az utakat *nem kavicsozzák*; az eddig szokásos ezer köbméter kavics helyett az idén csak *öt száz köbméter* hozattak. A munkások számát megszorították. Szóval takarékoskodnak az egész vonalon és ezt a sziget állapota meg fogja *sinyleni*.

A Közmunkatanács végre-valahára észbekapott és nem hagyja szó nélkül ezt a szellemet és a tanácsban már is foglalkoznak vele, hogy intézkedéseket kell tenni; a legközelebbi ülésen valószínűleg szóba hozzák a kertészet sorsát.